

27.4.2018

EOAK/1921/2018

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Jarmo Hirvonen

LÄNSI-SUOMEN SYYTTÄJÄNVIRASTO

Tarkastuspöytäkirja

Tarkastuskohde

Länsi-Suomen syyttäjänviraston päätoimipaikka Turussa osoitteessa Sairashuoneenkatu 2–4. Toimipaikka sijaitsee Aurajoen tuntumassa Linnankadun ja Sairashuoneenkadun kulmassa olevassa Turun oikeustalossa.

Tarkastusajankohta

17.–18.4.2018

Osallistujat EOAK:sta

Varsinainen tarkastuskäynti tehtiin 18.4.2018 apulaisoikeusasiamies Pasi Pölösen johdolla. Tarkastukseen osallistuivat hänen lisäksi esittelijäneuvokset Juha Haapamäki ja Jarmo Hirvonen, vanhempi oikeusasiamiehen sihteeri Minna Ketola sekä tarkastaja Peter Fagerholm. Hirvonen ja Ketola kävivät virastossa lisäksi jo 17.4.2018.

Osallistujat tarkastuskohteesta

Tarkastukseen osallistuivat 18.4.2018 johtava kihlakunnansyyttäjä - - -, apulaispäälliköt - - - ja - - - sekä kihlakunnansyyttäjät - - - (poliisirikosasiat), - - - (sakkomenettely) ja - - - (nopeutettu menettely). Apulaispäälliköt osallistuivat tarkastukseen jo 17.4.2018 Hirvosen ja Ketolan käydessä virastossa.

Etukäteen toimitettu aineisto

Tarkastusta varten syyttäjänvirastoa oli pyydetty toimittamaan etukäteen seuraavat asiakirjat:

- jokaiselta Turun päätoimipaikassa toimivalta syyttäjältä kaksi viimeistä vuonna 2017 tehtyä haastehakemusta
- lista Turun syyttäjien yli 9 kuukautta vireillä olleista jutuista 31.3.2018
- syyttäjäkohtainen lista Turun syyttäjien avoimista jutuista 31.3.2018
- kultakin Turun syyttäjältä kolme viimeisintä vuonna 2017 tehtyä syyttämättäjättämispäätöstä
- kultakin Turun syyttäjältä kolme viimeisintä vuonna 2017 tehtyä esitutinnan rajoittamis päätöstä ja
- Turun päätoimipaikassa toimivalta/toimivilta poliisirikosten tutkinnanjohtajalta viisi viimeisintä vuonna 2017 tehtyä poliisirikosta koskevaa päätöstä esitutinnan toimittamatta jättämisestä (ei syytä epäillä rikosta).

Havainnot ja keskustelua etukäteen toimitetusta aineistosta

Etukäteen toimitetusta aineistoista havaittiin, että viraston työtilanne oli yleisesti arvioiden hyvä ja ”rästiliitat” suhteellisen lyhyitä.

Etukäteen toimitettujen ratkaisujen joukossa oli muutamia eri syyttäjien tekemiä rajoittamispäätöksiä, joissa ei ollut selostettu tutkinnanjohtajan esittämiä rajoittamisesityksen perusteluja tai otettu niitä päätöksen liitteiksi eikä laadittu myöskään omia perusteluja esitutkinnan rajoittamiselle. Näin ollen ratkaisujen perustelut puuttuivat kokonaan.

Käydyssä keskustelussa todettiin, että rajoittamispäätösten perusteluihin oli virastossa kiinnitetty huomiota, mutta ilmeisesti sanoma ei ollut vielä tavoittanut kaikkia. Viraston johto vakuutti, että asia otetaan esille kyseisten syyttäjien kanssa ja lisäksi vielä yleisestikin osastokokouksissa ja muissa sopivissa tilanteissa.

Todettiin, että syyttäjän perusteluvelvollisuus saattoi keskeisiltä osin täytyä jo sillä, että syyttäjä nimenomaisesti totesi hyväksyvänsä tutkinnanjohtajan esityksen perusteluineen. Tämä edellytti kuitenkin sitä, että tutkinnanjohtajan esittämät perustelut olivat riittävän kattavat (vrt. yleinen ohje [VKS:2016:5](#) kohta 6) ja että ne oli otettu syyttäjän päätöksen liitteiksi tai selostettu syyttäjän päätöksessä.

Nopean menettelyn jutut ja muu yhteistyö poliisin kanssa

Virastossa oli käynnistetty yhteistyössä poliisin kanssa erityinen menettely nopeasti käsiteltäville asioille ([VKS:n päätös 19.6.2017](#), dnro 022/35/16, syyteasioiden nopean käsittelyn menettelystä syyttäjälaitoksessa). Menettely koskee asioita, joissa esitutkinta rajoitetaan, jotka ohjautuvat kirjalliseen menettelyyn tai jotka muuten ovat yksinkertaisia. Virastojen läheisyys ja sähköisten työkalujen käyttö nopeuttavat toimintaa, jolloin ratkaisut saadaan tehtyä muutamassa viikossa. Olennaista on menettelyyn valikoituvien juttujen tehokas seulonta yhteistyössä poliisin kanssa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Nopean menettelyn jutut, joissa nostetaan syyte, päivätään käräjäoikeudessa tietyille erikseen sovituille istuntopäiville. Syyttäjänä jutuissa voi toimia muukin kuin syyteharkinnan tehnyt syyttäjä. Nopean menettelyn ratkaisutoiminta on keskitetty Turussa viidelle siihen erikoistuneelle syyttäjälle, mutta istuntoja hoitavat muutkin. Kesäkuun alussa menettely on tarkoitus käynnistää myös Porissa kahden syyttäjän voimin.

Kirjalliseen menettelyyn menevien juttujen osalta keskusteltiin ehdotetusta ROL 5 a luvun 2 §:n muutoksesta ([HE 200/2017 vp](#)), jonka mukaan kirjallisen menettelyn vastaajalle on annettava tieto ”syyttäjän esittämästä rangaistuslajista ja enimmäismäärästä”. Todettiin, että nykyisin haastehakemusten seuraamuslajien ilmoitettiin yleisesti joko pelkkä syyttäjän esittämä rangaistuslaji tai sen lisäksi rangaistuksen vähimmäismäärää koskeva syyttäjän kannanotto. Käytäntö siis muuttuu lainmuutoksen myötä olennaisesti.

Lähetäessään ETL-ilmoituksen syyttäjänvirastoon poliisi liittää ainakin talousrikoksissa mukaan kirjallisen tutkintasuunnitelman. Syyttäjät pitivät käytäntöä esitutkintayhteistyön käynnistymisen kannalta erinomaisena. Esitutkintayhteistyö on ylipäätään tiivistynyt huomattavasti viime vuosina, mitä pidettiin hyvänä.

Nopean menettelyn toimintoihin ja kiinteään käytännön yhteistyöhön syyttäjänviraston kanssa suhtauduttiin myönteisesti myös poliisilaitoksella, jonne tarkastusryhmä siirtyi suoraan syyttäjänvirastosta.

Sähköiset työkalut

Sähköiset esitutkintapöytäkirjat olivat syyttäjänvirastossa yleisesti käytössä niin syyteharkinnassa kuin istunnoissa. Haastehakemuksissa mainittiin kirjallisten todisteiden sivunumerot,

joiden avulla syyttäjä sai istuntosalissa salin langattomaan verkkoon kytketyltä omalta tietokoneeltaan nopeasti oikean asiakirjan näkyviin kaikille salin näytöille. Käräjäoikeus ei ollut vaatinut syyttäjiltä erillisiä todistekansioita eikä vastaavia ongelmia kuin ratkaisuun [KKO 2013:91](#) johtaneessa jutussa ollut viraston toimialueella ilmennyt.

Myös käräjäoikeudessa, jossa osa tarkastusryhmästä vieraili, kerrottiin salitekniikan ja teknisen yhteistyön syyttäjien kanssa istuntojen aikana sujuvan hyvin.

Rajoittamisratkaisuista keskustellaan usein poliisin kanssa etukäteen Skypen välityksellä tai muuten. Rajoittamisesityksiä ei käytännössä juuri koskaan hylätä sen vuoksi, että poliisi ei lähetä virallista rajoittamisesitystä lainkaan, mikäli sillä ei syyttäjän kanssa käydyn keskustelun perusteella ole menestymisen mahdollisuuksia.

Poliisirikosten tutkinnanjohtajuus

Virastossa oli kolme poliisirikosten tutkinnanjohtajana toimivaa syyttäjää, joista kaksi toimi Turussa. Heille kuului alueena Sisä-Suomen poliisilaitos. Lisäksi virastossa oli viime aikoina käsitelty useita Aarnio-vyyhdin tutkintaan liittyneitä muualtakin tulleita tutkintapyyntöjä, jotka olivat osoittautuneet erityisen työläiksi.

Sakkomenettely

Uusi sakkomenettely oli tavoitteidensa mukaisesti vähentänyt syyttäjien työmäärää. Poliisi antaa nykyisin sakkomääräyksen useimmissa sellaisissa tapauksissa, joissa sakot aikaisemmin tulivat syyttäjien vahvistettaviksi rangaistusmääräyksinä.

Sakko- ja rangaistusmääräyksiin liittyvät muutoksenhakusäännökset olivat käytännössä osoittautuneet vaikeatulkintaisiksi. Myös poliisin käyttämät lomakkeet olivat muutoksenhakumahdollisuuksien osalta sekavia. Muutoksenhakuprosessit käräjäoikeuksissa olivat työllistäneet syyttäjiä jonkin verran. Korkeimman oikeuden ratkaisut [KKO 2018:27](#) ja [KKO 2018:29](#) olivat kuitenkin selventäneet muutoksenhakusäännösten tulkintaa.

Syyttäjien käytössä oleva ”sakko-AIPA” oli osoittautunut helppokäyttöiseksi.

Toimenpiteet

Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen totesi, ettei viraston toiminnassa tarkastuksessa saatujen tietojen valossa ollut sellaisia puutteita tai ongelmia, joihin hänen tulisi ylimpänä laillisuusvalvojana puuttua. Tehtyjen havaintojen perusteella viraston keskeiset toiminnot oli järjestetty säännösten ja määräysten mukaisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Jarmo Hirvonen
esittelijäneuvos